

עשרת ימי תשובה הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יח עמוד א

אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב: מניין לגזר דין של צבור... שאף על גב שנחתם - נקרע, שנאמר "נפי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו" [פיקוק אלהינו בכל קראנו אליו (דברים ד: ז)] - והכתיב "דרשו יקוק בהמצאו [קראוהו בהיותו קרוב (ישעיהו נה: ו)]!" - התם ביחיד, הכא בצבור. ביחיד אימת? - אמר רבה בר אבוב: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ו

אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים **שבין** ראש השנה ליום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד, שנאמר "דרשו ה' בהמצאו", במה דברים אמורים ביחיד אבל צבור כל זמן שעושים תשובה וצועקין בלב שלם הם נענין שנאמר "פיקוק אלהינו בכל קראנו אליו".

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמוז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה, לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה שנאמר וצדיק יסוד עולם זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו, ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות **מראש השנה ועד יום הכפורים** יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום.

- **שמות פרק יד פסוק כ** - ויבא [מלאך ה'] **בין** מחנה מצרים ו**בין** מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויבא את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה:
- **שמות פרק ל פסוק יח** - ועשית פיור נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו **בין** אהל מועד ו**בין** המזבח ונתת שמה מים:
- **דברים פרק יא פסוק כד** - כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה **מן** המדבר והלבנון **מן** הנקר נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם:

R. Soloveitchik, Before Hashem You shall be Purified, p.3

Using 'from... until' ... the Torah emphasizes territorial distance. The endpoints serve only as points of reference ... [having] no individual significance. ... In contrast... [when using] 'between... and' ... [t]he endpoints are not mere reference points but actually have a significance of their own.

[Regarding the ten days **from** Rosh Hashanah **until** Yom Kippur ... the mitzvah performance is identical during all ten days. However, ... the phrase "**between** Rosh Hashanah **and** Yom Kippur" suggests that the nature of *teshuvah* and supplication" actually differs on Rosh Hashanah, Yom Kippur, and the intervening days.

ישעיהו (נט:ב) כי אם עונתיכם היו **מבדלים** ביניכם לבין אלהיכם וחסאותיכם הסתירו פנים מכם משמוע:

R. Soloveitchik, Before Hashem You shall be Purified, p.4

In the absence of sin, God's presence would be evident in every natural encounter. The whisper of the Master of the Universe would be heard in the bubbling of every crystal spring. His immanence perceived in every sunrise and sunset.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב

ומה היא התשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו', וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי, ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו', וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו.

(1) יכיר/יעזוב (2) יתנחם/יתחרט (3) יתודה (4) יגמור לא לחזור

ספר החינוך מצוה שסד

... משרשי המצוה, לפי שבהודאת העון בפה תתגלה מחשבת החוטא ודעתו שהוא מאמין באמת כי גלוי וידוע לפני האל ברוך הוא כל מעשהו ולא יעשה עין רואה כאינה רואה, גם מתוך הזכרת החטא בפרט ובהתנחמו עליו יזהר ממנו יותר פעם אחרת לבל יהיה מכשול נכשל בו,....

~ דרשו יקוץ בהמצאו לקראו בהיותו קרוב ~

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יב עמוד ב

ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב: כל השנה כולה אדם מתפלל האל הקדוש, מלך אוהב צדקה ומשפט, חוץ מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים שמתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפב סעיף א - בעשרת ימי תשובה אומר: המלך הקדוש, המלך המשפט; ואם טעה או שהוא מסופק אם הוא בהמלך הקדוש, חוזר לראש; ואם הוא בהמלך המשפט, אם נזכר קודם שעקר רגליו, חוזר לברכת השיבה ואומר משם ואילך על הסדר; ואם לא נזכר עד שעקר רגליו (ע"ל סוף סימן קי"ז), חוזר לראש (ע"ל סימן קי"ח).

• "אל מסתתר" - מלך רק ע"י נמלכים

ויקרא פרק טז, ל - כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יקוץ תטהרו:

רמב"ם הלכות תשובה פרק א

בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה, התשובה מכפרת על כל העבירות, אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא ישל בה ביום שובו מרשעו, ונעצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם."

תורה תמימה הערות ויקרא פרק טז הערה קל

... ובטעם הדבר י"ל עפ"י מ"ד בסדר עולם שמשנה רבינו עלה לשמים בז' בסיון וירד בי"ז בתמוז ושבר הלוחות ובי"ח בתמוז עלה ובקש רחמים עליהם וירד בכ"ח באב ופסל ב' לוחות אבנים ועלה בכ"ט באב וירד ב' בתשרי והלוחות בידו, ובאותו יום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל שנאמר ויאמר ה' סלחתי, לפיכך הוי אותו היום יום סליחה וכפרה לדורות, ועיין בב"ב קכ"א א' :

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מט עמוד ב

... [אם הוא אומר לה תנשאי לי] על מנת [=על תנאי] שאני צדיק, אפילו רשע גמור - מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו. על מנת שאני רשע, אפילו צדיק גמור - מקודשת, שמא הרהר דבר עבודת כוכבים בדעתו.

R. Soloveitchik, Halakhic Man, p.111

We see here that here that verbal confession [ויודין] is not an indispensable part of repentance, and that the mere thought [הירהור] of repentance suffices. ... Halakha has posited two separate laws, two distinct principles, with reference to repentance and its function. (1) Repentance may serve to divest the sinner of his status as a rasha. (2) Repentance may serve as a means of atonement ... The lack of verbal repentance prevents only from serving as a means of atonement, but it does not prevent it from divesting a sinner of his status as a rasha.

R. Soloveitchik, Before Hashem You shall be Purified, p.7

The answer is that on Rosh Hashanah a Jew is involved in a preliminary stage of teshuvah called hirhur teshuvah. In contrast to teshuvah, the process of hirhur teshuvah is amorphous and ill defined. Yet, despite its lack of definition, hirhur teshuvah occupies a special place in Rabbinic thought. ... In one second, an individual can live the jarring experience of awakening from spiritual somnolence.

תורת המגיד ש"ס אבות

עיקר התשובה איתא בכתבים בשם הרב המגיד דוב בער זלחה"ה זי"ע על מאמרו ז"ל, בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת שובו בניו שובבים [ו, ב], הן המה ההרהורי תשובה שנופלים לאדם בכל יום, והסימן לידע אם ההרהורי תשובה הם אמת, הוא כשנופלת לאדם תשוקה אמיתית לה' יתברך, בלי שום התבוננות, רק לבבו בוער בקרבו שהבורא ב"ה ממלא כל עלמין, וברא כל העולמות, ומכניע ומבטל א"ע, ושובר לבבו לפני הבורא ב"ה, זהו נקרא משכיל, והוא סימן שההרהורי תשובה הם מלמעלה, והם ההרהורי תשובה אמיתיים, אבל כשנופלים לאדם ההרהורי תשובה בהתחכמות, שמתחיל להתיישב בדעתו שכך ינהיג א"ע בעסק התורה, וכך ינהיג א"ע בענייני תפילה, וכדומה בשאר העניינים, זה אינו נקרא תשובה, רק מחשבות מצד היצר, עכ"ל ודפח"ח. (מגן דוד)

יום הכיפורים
ראש השנה
עשרת ימי תשובה